

УДК 33.005.31

Талят БЄЛЯЛОВ, д.е.н., професор
завідувач кафедри підприємництва та бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

Ярослав ГІРНИК, аспірант
кафедра підприємництва та бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИСКОРЕННЯ РОСТУ START-UP ПРОЄКТІВ

В сучасних умовах Україна переживає складний період, у якому основними проблемами є високий дефіцит державного бюджету, зниження національного доходу, порушення платіжного та торговельного балансів, а також суттєве переважання імпорту над експортом, що свідчить про обмежені фінансові можливості країни. Нагальна потреба у визначенні нових підходів і вимог до національної інноваційної політики впливає з того, що Україна має значний потенціал у сфері інноваційного розвитку завдяки талановитим трудовим ресурсам, які генерують численні стартап-ідеї, затребувані на міжнародному ринку.

Для переходу стартапу від концептуальної стадії, що включає формування ідеї та розробку первинної версії бізнес-моделі, необхідне залучення фінансових ресурсів, які забезпечать підтримку на етапі запуску проєкту. У країнах із високим рівнем розвитку стартап-екосистеми, зокрема таких, як США, Індія та Канада, функціонує ефективна ринкова інфраструктура інновацій. Важливу роль у цій інфраструктурі відіграють венчурні фонди та компанії, які є ключовими елементами фінансового забезпечення таких проєктів.

Згідно з дослідженнями зарубіжних науковців, венчурний капітал є невід'ємно пов'язаним із діяльністю інноваційних та швидкозростаючих підприємств, які відіграють важливу роль в економічному розвитку [1]. Зокрема, стартапи, орієнтовані на комерціалізацію трансформаційних технологій, часто стають об'єктами підтримки з боку венчурного капіталу. Цей вид фінансування використовується з метою інвестування в молоді інноваційні проєкти та в процесі подальшого розвитку стартапів, венчурні фонди активно беруть участь в управлінні проєктами, сприяючи їхньому організаційному укріпленню та забезпечуючи ресурси для зростання. Така підтримка триває до стадії «виходу», яка може включати первинне публічне розміщення акцій (IPO) або продаж компанії через угоди зі злиття чи поглинання. Протягом останнього десятиліття фіксується значне зростання обсягів венчурного капіталу. Якщо у 2009 році на глобальному рівні було залучено менше ніж 40 мільярдів доларів США, то до кінця 2024 року цей показник перевищив 250 мільярдів доларів [2].

Розвиток ринку стартапів в Україні стримує чинне законодавство, яке не створює дієвої основи для швидкого зростання стартап-проєктів. Неоптимальна податкова система та недосконалі правові норми у сфері підтримки малого й середнього бізнесу уповільнюють розвиток інноваційного сектору, ускладнюючи його відкрите та ефективне функціонування [3]. До цього ж додаються й інші чинники, що впливають на розвиток венчурного бізнесу,

зокрема: обмеженість фінансових ресурсів для інновацій, нерозвиненість фондового ринку, відсутність гарантій для венчурних інвесторів, нестабільність у галузі створення наукового знання, брак високоякісних проєктів для венчурного інвестування, дефіцит кваліфікованих спеціалістів у сфері венчурного підприємництва, недоліки у системі захисту інтелектуальної власності та нерозвиненість механізмів комерціалізації інновацій.

Розвиток венчурного бізнесу під час війни в Україні демонструє виняткову стійкість і здатність до адаптації, функціонуючи в умовах, які значно відрізняються від звичних стабільних і передбачуваних умов, яких зазвичай прагнуть інвестори. Це складне середовище стало не лише випробуванням для українських стартапів і венчурних компаній, але й виявило унікальні аспекти роботи в зоні активних бойових дій.

В сучасних умовах спостерігається значне зміщення акценту на сектори, які тісно пов'язані з довготривалими потребами відновлення країни, зокрема це стосується оборонних технологій, кібербезпеки та агропромислових технологій, що демонструє стратегічний переворот у підходах до вирішення як поточних кризових обставин, так і майбутніх посткризових викликів.

Також необхідно відзначити, що стан венчурного бізнесу в Україні під час війни підкреслив необхідність активної міжнародної співпраці та підтримки. Українські стартапи все частіше звертаються за допомогою до глобальних венчурних компаній, використовуючи можливості діаспори та міжнародних мереж для забезпечення фінансування, наставництва і доступу до зарубіжних ринків. Така міжнародна участь не лише виступає в ролі рятувального заходу, але також є стратегічним розширенням, яке сприяє швидкому розвитку та інтернаціоналізації українських підприємств у темпі, що перевищує можливості традиційних шляхів розвитку.

Українські стартапи та технологічні компанії, зіткнувшись із викликами, виявили неабияку гнучкість, адаптуючи свої операції та продукцію для задоволення нових потреб. Зокрема, вони зосередилися на розробці технологій дронів для розвідки та впровадженні інновацій у сільському господарстві для забезпечення продовольчої безпеки.

Отже, венчурний капітал виступає ключовим рушієм інновацій у національній економіці, який надає стартапам необхідні фінансові ресурси та управлінську підтримку, що дозволяє цим компаніям розробляти новаторські продукти та послуги, які потенційно здатні створити абсолютно нові ринки або трансформувати існуючі. Загалом, вплив венчурного капіталу на національну економіку полягає у стимулюванні інновацій, сприянні економічному зростанню та створенні робочих місць, а також у полегшенні подальших інвестицій і підтримці конкурентоспроможної позиції на світовій арені.

Література

1. Janeway William H., Nanda Ramana, Rhodes-Kropf Matthew. Venture Capital Booms and Start-Up Financing. Annual Review of Financial Economics, Vol. 13, pp. 111-127, 2021.
2. Про бідного стартапа замовите слово. URL: <http://ua-ekonomist.com/12893-probdnogo-startapa-zamovite-slovo.html>
3. Диха М. В., Полозова В. М., Орлов В. В. Венчурна індустрія в Україні: стан, проблеми та шляхи їх вирішення. Економіка, управління та адміністрування. 2022. № 2 (100). С.54-61. doi: 10.26642/jen-2022-2(100)-54-61
4. Deng, Q.Z., Liu, T. (2020). Research on comprehensive competitive evaluation of P2P network lending plat-forms based on BP neural network model. Review of Computer Engineering Studies, vol. 7, № 1, pp. 13-19